

Waardevol onderwijs draait om relaties

Door *Mieke Hollander*, initiatiefnemer en projectleider Radicale Vernieuwing – Waarde-vol Onderwijs® (RVWO)

Femke van den Berg, eindredacteur nieuwsbrief Waarde-vol Onderwijs®

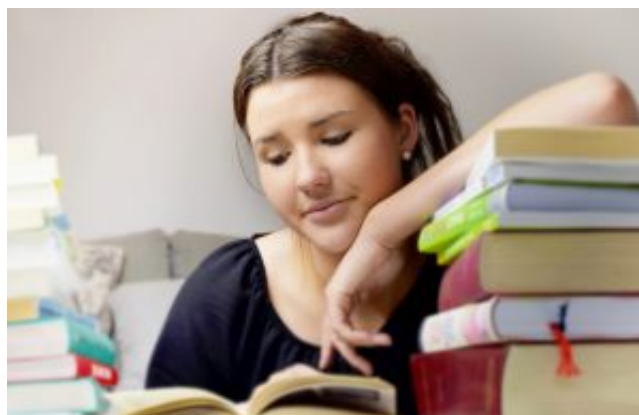
Aart Eliens, projectmedewerker Waarde-vol Onderwijs®

Met het opleidingspro?el Bachelor of Nursing 2020 en de mbo kwali?catiedossiers zijn al goede stappen gezet om de zorg- en welzijnberoepen toekomstbestendig te maken. Helaas is de ouderenzorg nog steeds een ondergeschoven kindje. Dat kan anders, vinden drie zorgorganisaties, LOI Hogeschool en mbo Rijnland. Zij voeren samen een vernieuwende praktijkleerroute uit, speci?ek gericht op de ouderenzorg.

Van alle mensen met een ziekte behoort de meerderheid tot de groep van senioren. Hoe ouder, hoe meer aandoeningen. Toch is in de reguliere opleiding bachelor verpleegkunde de aandacht voor ouderen tamelijk beperkt. Studenten worden tijdens hun opleidingstijd onvoldoende voorbereid op de toenemende complexiteit van de ouderenzorg. Dit komt onder meer doordat zij meestal alleen in hun eerste jaar stage lopen in een verpleeghuis en dan alleen basiskennis opdoen, waardoor ze de zorg als laagcomplex ervaren. De kwaliteit van de stageplaatsen behoeft daarom verbetering.

Na diplomering kiezen hbo'ers doorgaans niet voor de ouderenzorg. Lang niet alle zorgorganisaties hebben nagedacht over de positionering van de hbo-verpleegkundige. Studenten missen rolmodellen, waardoor het voor beginnende hbo-verpleegkundigen onvoldoende duidelijk is welke meerwaarde zij kunnen hebben. Ook de mbo-opleidingen bereiden studenten zorg en welzijn onvoldoende voor op de praktijk, zo maken de zorgorganisaties die deel uitmaken van de beweging Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg duidelijk. Opmerkelijk, ook omdat de meeste zorgbanen de komende jaren in de ouderenzorg te vergeven zijn.

Kloof

Er gaapt dus een kloof tussen wat studenten op school leren en wat nodig is in de ouderenzorg. Zorgorganisaties signaleren dat in de opleidingen de nadruk sterk op verpleegtechnische vaardigheden ligt. Ze missen bij zorgstudenten agogische competenties – terwijl deze steeds belangrijker worden – en kennis van technologische en ICT-ontwikkelingen in de zorg. Bovendien is er nog geen focus op het werken vanuit de driehoek: mensen met een hulpvraag – naasten – zorg- en welzijnprofessionals. Dit laatste is essentieel om ruimte te bieden aan waardige zorg; liefdevolle menselijke verhoudingen als basis voor de zorgverlening. De relaties tussen mensen in deze driehoek moeten echt centraal komen te staan in het onderwijs.

In gesprek

Veranderingen in de zorg, maar óók in de samenleving, vragen om flexibiliteit. Ga maar na: vroeger hadden we een verzorgingsstaat, nu een participatiemaatschappij. Er is sprake van gelijktijdige vergrijzing en ontgroening. Zorgorganisaties en scholen waren echter lange tijd niet met elkaar in dialoog over alle veranderingen en hoe erop in te spelen. In de regio Leiden wordt het gesprek inmiddels wél gevoerd. Zorgorganisaties ActiVite, DSV|verzorgd leven en Topaz zijn – samen met mbo Rijnland en LOI Hogeschool – aan de slag gegaan met het verrijken van de zorg- en welzijnopleidingen (niveau 2 tot en met 6), onder de noemer Radicale Vernieuwing – Waardevol Onderwijs® (RVWO). Uitgangspunt is dat studenten straks met hun zorg en ondersteuning duurzaam aansluiten bij het actuele zorglandschap en de waarde(n) van zorgvragers. Wat vinden cliënten – en hun naasten – echt belangrijk? Hoe kun je daar nog beter op afstemmen? Daar draait het om!

Onderwijsconcept

Tijdens het opleidingstraject is er uiteraard aandacht voor verpleegkunde, anatomie en pathologie,

maar ook voor onderwerpen als welzijn, gastvrijheid, waarden en normen, zorgtechnologie, domotica, zorg-ICT. Ook wordt het onderwijs verrijkt met inzichten die zijn opgedaan door de beweging Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg, van regels naar relaties. Hoe het vernieuwende onderwijs in Leiden precies vorm krijgt, is een gezamenlijke ontdekkingsstocht. Er ligt een onderwijsconcept 'Waardevol Onderwijs®' maar dat is niet in beton gegoten. Gaandeweg wordt steeds ingespeeld op wat de praktijk vraagt. Dat is een behoorlijke uitdaging voor alle betrokken partijen. Waardevol onderwijs heeft vier belangrijke pijlers. Ten eerste: werkplekleren. Het leren vindt hierbij zoveel mogelijk plaats in de praktijk, met werkelijke problemen uit de beroepscontext als leer- object. Studenten werken dus met docenten, werkbegeleiders, praktijk- opleiders en andere medewerkers aan vraagstukken uit het werkveld. Aan zorg- en welzijnprofessionals wordt gevraagd een actieve bijdrage te leveren in het onderwijs, in de rol van expert. De tweede pijler is een hybride onderwijsmethodiek: 'op school' leren en werkplekleren worden in één leeromgeving bij elkaar gebracht en met elkaar verweven. Dat stelt eisen aan de manier waarop het onderwijs vorm krijgt. Dit is mede afhankelijk van ruimte, tijd, betrokken professionals en instrumenten – zoals beschikbare materialen en methoden – die worden ingezet. De derde pijler is interprofessioneel leren. Studenten van verschillende opleidingsniveaus werken vanaf de start van de opleiding samen, volgens dezelfde methodiek en themagericht. Iedereen leert dezelfde basis, daarna gaan studenten van de hogere opleidingsniveaus verbreden en verdiepen. De meerwaarde van het samen optrekken is dat mensen van en met elkaar leren (zoals dat ook in de praktijk gebeurt). De laatste pijler is vraaggestuurd leren. Dit betekent dat wordt aangesloten bij de theoretische kennis en praktijkkennis, vaardigheden en levenservaring die een student al heeft. Op basis hiervan formuleert de student nieuwe leervragen.

Waar staan we nu?

De eerste groep mbo-studenten Waardevol Onderwijs® begon al in oktober 2018; de tweede in februari 2019. Zij worden door de zorgorganisaties en mbo Rijnland opgeleid tot Helpende Zorg & Welzijn, Verzorgende Individuele Gezondheidszorg/medewerker Maatschappelijke Zorg (MZ) of mbo-verpleegkundige/MZ. In mei 2019 start de eerste groep hbo-v-studenten Waardevol Onderwijs®. Hun opleiding wordt verzorgd door de drie zorgorganisaties en LOI Hogeschool. Natuurlijk krijgen studenten op het eind van hun opleidingstraject een landelijk erkend diploma. En de expeditie naar leerprogramma's die aansluiten bij moderne zorg voor senioren gaat verder!

Bekijk het oorspronkelijke artikel [in deze pdf](#) (pag. 25/26) voor de voetnoten met verwijzingen naar interessante bronnen bij dit artikel.